

К ПРОБЛЕМЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ ТРУДОВОГО ОБУЧЕНИЯ В УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УКРАИНЫ

Благосмыслов Александр Сергеевич

докторант кафедры технологического и профессионального образования
Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

В статье проанализированы взгляды отечественных ученых на содержание и структуру трудовой подготовки молодежи в Украине. Установлено, что однозначной позиции не существует, разные ученые видят разное содержание, структуру и, соответственно, перспективу. Нами выделены две тенденции становления трудового обучения в Украине. В результате обобщений пришли к выводу, что содержание трудового обучения в перспективе должно интегрировать инженерную, технологическую, научную и художественную.

Ключевые слова: трудовое обучение, технологии, содержание трудового обучения.

Отримано редакцією 04.06.2019 р.

УДК 372.4:159.992.7

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-2-40-97-103

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ТЕКСТУ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Грона Наталія Вікторівна

доктор педагогічних наук, викладач вищої категорії, викладач-методист
Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж ім. І. Я. Франка
e-mail: natashagrona@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-2578-2865

У статті висвітлено сучасні методичні підходи до проведення уроків літературного читання в ході вивчення ліричної поезії, оповідань та казок. Автор доводить думку, що важливо розглядати урок літературного читання як сукупність комунікативної, пізнавальної, виховної, естетичної функцій. Наведено переконливі докази, що особливої уваги під час проведення аналізу тексту потребує лірична поезія, адже перед учителем постають складні завдання – допомогти дитині усвідомити головну ідею твору, відчувати її, зрозуміти зміст незрозумілих слів і зворотів, а головне – показати молодшим школярам своєрідність лірики того чи іншого автора. Для їх вирішення необхідно пильну увагу звертати на текст, організацію шкільного аналізу ліричних творів на наукових засадах. Автор розглядає методiku «Р4С», яка сприяє формуванню в молодших школярів здатності критично мислити, аргументовано дискутувати, пристосовуватися до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатися упродовж життя.

Ключові слова: літературне читання, учні молодшого шкільного віку, лірична поезія, концепція Нової української школи, лексико-семантичний аналіз, лексико-стилістичний аналіз, методика «Р4С».

Постановка проблеми. Модернізація української освітньої галузі активізує питання пошуку шляхів забезпечення цілісного розвитку особистості на різних рівнях освіти, де пріоритетною стає гуманістична парадигма, орієнтована на особистість, реалізацію ефективних дидактичних стратегій, форм, методів і засобів навчання.

Новим Державним стандартом початкової освіти й типовими освітніми програмами передбачено формування базових освітніх компетентностей, зокрема формування читацької компетентності, яка є інтегрованим, особистісно орієнтованим, діяльним результатом взаємодії знань, умінь, навичок та ціннісних ставлень учнів, що набувається в процесі реалізації всіх змістових ліній предмета «Літературне читання».

Курс «Літературне читання» – органічний складник освітньої галузі «Мова і література». Його основною метою є формування читацької компетентності молодших школярів, яка є складником комунікативної і пізнавальної компетентностей. Він передбачає ознайомлення учнів із дитячою літературою як мистецтвом слова, готує їх до систематичного вивчення курсу літератури в основній школі.

У процесі навчання відбувається становлення дитини-читача, здатної до самостійної читацької, творчої діяльності; здійснюється її мовленнєвий, літературний, інтелектуальний розвиток; формуються морально-естетичні уявлення й поняття, збагачуються почуття, виховується потреба в систематичному читанні.

Концепція Нової української школи зумовлює пошук нових ефективних підходів до

проведення уроків літературного читання, які «занурюють» дитину в читацькоцентричну парадигму, передбачають розуміння учнями літературного твору як психологічно живого об'єкта, що містить ґрунтовний потенціал для розуміння ними життя.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Студіювання, аналіз і синтез наукових джерел із педагогіки, лінгвістики, психолінгвістики, лінгводидактики переконує, що в теорії і практиці підготовки й проведення уроків літературного читання накопичено значний досвід, який може стати основою оптимізації змістово-процесуальних аспектів проведення таких уроків, зокрема дослідження О. Савченко, М. Вашуленко, О. Вашуленко, В. Науменко, Н. Скрипченко та ін.

Мета статті – висвітлення сучасних методичних підходів до проведення уроків літературного читання в ході вивчення ліричної поезії, оповідань та казок.

Виклад основного матеріалу. Коло читання молодших школярів охоплює твори різних жанрів для дітей цього віку з кращих надбань української і зарубіжної літератури. Методика організації роботи учнів над текстами творів, які увійшли до кола дитячого читання молодшого школяра, багатоаспектна. Вона передбачає виконання всіх завдань предмета літературного читання з урахуванням мети опрацювання конкретного твору, особливостей його жанру, рівня підготовленості учнів класу, повноти методичного апарату підручника, кількості годин, які відведено на роботу з цим текстом, реалізації функцій літератури.

Типова послідовність етапів опрацювання учнями творів на уроках читання передбачає: мотиваційну й змістову підготовку до сприймання нового твору; первинне читання тексту з метою ознайомлення зі змістом; аналітичне читання (смісловий, структурний, художній аналіз тексту), що має практичну спрямованість і здійснюється на основі багаторазового перечитування; удосконалення якостей читацької навички, поглиблення розуміння тексту в процесі багаторазового перечитування; інсценізації, виконання творчих завдань; висновково-узагальнення з прочитаного.

В організації роботи над твором не можна забувати про те, що метою будь-якого аналізу є залучення учнів до цікавого, емоційно насиченого художнього пізнання, образного мислення, зміцнення інтересу до самостійного читання. Отже, слід прагнути, щоб читання й аналіз тексту здійснювалися як особистісно значуща діяльність.

Важливо розглядати урок літературного читання як сукупність комунікативної, пізнавальної, виховної, естетичної функцій з метою опрацювання творів, що є справжніми витворами мистецтва, виокремлюються високою художністю, глибиною думок і почуттів у зв'язку з досконалістю форми. Аналіз художнього твору будь-якого жанру ґрунтується на особливостях сприймання молодшими школярами літератури як мистецтва слова.

Робота над твором проводиться порівнево: первинний, поглиблений, структурний рівні. Цьому передують первинне цілісне, безпосереднє, емоційне сприймання учнями твору, цілеспрямоване перечитування змісту та окремих його фрагментів. У процесі первинного аналізу учні розмірковують над тим, як починається твір, як розгортаються події, чим він закінчується. Предметом поглибленого аналізу стає виявлення смислових зв'язків між персонажем, місцем дії й подіями у творі, складання характеристик дійових осіб, аналіз їхніх вчинків, мотивів поведінки. Усвідомлення цих зв'язків становить основу початкового уявлення про сюжет і композицію художнього твору, виділення теми та основної думки прочитаного тощо.

Аналізу підлягають не всі елементи тексту, а лише ті, які найбільш яскраво виражають ідею твору, що вивчається. Структурний аналіз змісту твору має на меті зорієнтувати учнів у логічній структурі тексту, зуміти відтворити його з опорою на різні види плану, малюнки тощо.

Особливої уваги під час проведення аналізу тексту потребує лірична поезія. Робота з поезією в початковій школі є пропедевтичною за характером, проте охоплює весь спектр проблем, пов'язаних із подальшим вивченням ліричної поезії в середній школі, а саме – із розглядом лірики як одного з літературних родів. Молодші школярі із задоволенням слухають, читають і вчать напам'ять ліричні твори, але далеко не завжди глибоко сприймають і розуміють їх. Перед учителем постають складні завдання – допомогти дитині усвідомити головну ідею твору, відчуті її, зрозуміти зміст незрозумілих слів і зворотів, а головне –

показати молодшим школярам своєрідність лірики того чи іншого автора. Для вирішення цих завдань необхідно пильну увагу звертати на текст, організацію шкільного аналізу ліричних творів на наукових засадах [2].

У ході такого аналізу слід урахувувати особливості лірики для сприйняття молодшим школярем: немає конкретного героя, а предметом зображення стає внутрішній світ людини, її переживання, міркування; відсутній опис подій, вчинків персонажів, обставин дії; у тексті не стільки відтворюється, скільки висловлюється враження про життя; автор відображає суб'єктивний настрій, який стає близьким широкому колу читачів; у школяра невеликий життєвий і чуттєвий досвід; не завжди зрозуміла мова вірша (складні для розуміння слова й звороти, художні засоби вживаються з особливою метою); текст пейзажної лірики сприймається як фотографія дійсності у зв'язку з конкретністю мислення молодших школярів, малий читацький кругозір [2].

Завдання шкільного аналізу полягає в тому, щоб допомогти учневі засвоїти зміст, ідею вірша, іншими словами, точку зору, ставлення, позицію автора. Молодший школяр повинен зрозуміти, пережити, усвідомити прочитане.

У процесі аналізу ліричних творів учні опановують систему читацьких умінь, необхідних для повноцінного сприйняття поезії. До цієї системи належать такі вміння: відтворювати в уяві картини життя, створені поетом; простежувати динаміку емоцій у ліриці; цілісно сприймати образ-переживання; бачити авторське ставлення, позицію у всіх елементах вірша; розуміти ідею ліричного твору. Формуванню таких умінь забезпечує лексико-семантичний і лексико-стилістичний аналіз. Розглянемо їх детальніше під час аналізу поезії Лесі Українки «Давня весна».

Лексико-семантичний аналіз полягає у виявленні ключових образів (зазвичай їх два), які є протилежними за емоційним звучанням, взаємодія і «боротьба» яких у творі створюють його динаміку, енергію, емоційне напруження. Іноді вони прямо названі, іноді припускаються, виникають в асоціаціях, у підтексті. Учень має спробувати сформулювати своє сприйняття змісту вірша на рівні першого враження; виписати лексичні ланцюжки, співвідносні з кожним із цих ключових образів, і тим самим виявити супутні образи, щоб розширити, поглибити або конкретизувати значення основних; збудувати всі можливі асоціативні ряди, які заглиблюють у зміст, що дає можливість охопити різні рівні і відтінки тексту [2]. Пропонуємо фрагмент бесіди:

- Який ключовий образ у цьому вірші? (Весна)
- Які асоціації у вас виникають, коли ми говоримо слово «весна»? (Рис. 1)

Рис. 1

Рис. 2

- Які слова найбільш вдало відображають зміст поезії? (Рис. 2)

Лексико-стилістичний аналіз – це аналіз мови твору на всіх лінгвістичних рівнях.

Морфологічна організація тексту.

- Яких частин мови багато у вірші? Скільки їх? (Іменників – 24, прикметників – 12, дієслів – 29).
- Які іменники використовує Леся Українка? (Весна, квітки, промінням, пташки, шум, луна, дарунки, дар, вікно, яблуні гілки, листячко, вітер, хатині, волю, гай, відгук, душа).
- З якою метою їх ужито? (Щоб назвати предмети і явища, пов'язані з весною).

– Назвіть прикметники. (Весела, щедра, мила, стокрила, співучії, зелений, хвора, самотна, ясна, радісна, білесенькі, тісній, весняну, любий).

– Назвіть дієслова, які використовує поетеса у вірші. (Була, грала, сипала, летіла, ожило, загомонило, співало, сміялося, бриніло, лежало, думала, несе, придбала, забула, заглянули, замиготіло, посипались, прилинув, заспівав, прислав, забуде, дала, цвіла).

– З якою метою вони вжиті у вірші «Давня весна»? (Щоб показати вплив приходу весни на ліричну героїню, яка занедужала).

Лексична організація тексту.

– Які слова-ознаки використовує поетеса, описуючи весну, пташок, шум, луну, листячко, квітки, волю, хатину, гай, душу? (Весна весела, щедра, мила; співучії пташки; зелений шум; веселя луна; листячко зелене; білесенькі квітки; весняна воля; весна ясна; в тісній хатині; любий гай).

– Назвіть слова, за допомогою яких автор олюднює предмети: весну, гілки, листячко, вітер, пісні, гай, душу (Весна промінням грала, сипала квітки, летіла хутко; дарунки всім несе; заглянули гілки; замиготіло листячко; вітер заспівав; прилинули пісні; гай свій відгук з ним прислав; душа не забуде).

– Чи може так відбуватися насправді? (Ні).

– Для чого поетеса вживає такі словосполучення? (Щоб показати, що природа – живий організм).

– З чим автор порівнює політ весни? (Летіла хутко, мов стокрила).

– Чи є в поезії слова, близькі за значенням? (Так, це – ожило, загомонило, співало, бриніло).

– Чи є у вірші «Давня весна» зменшено-пестливі слова? (Листячко, білесенькі). Для чого їх ужито у вірші (Показати приємне, лагідне ставлення до весни).

Фонетична організація тексту.

– Які голосні звуки у вірші повторюються найчастіше? ([o], [a], [e]).

Автор використовує звук [e], щоб передати подив, захоплення, красу; [o] – передати радість, гул, силу духу, відвагу; [a] – передати спів пташок, радість, страх.

– Які приголосні звуки повторюються найчастіше? ([p], [л], [с]). Звук [p] передає рішучість, піднесення весни, радість; [л] передає любов, ніжність; [с] – спів, веселий настрій, сміх.

Отже, глибокий аналіз поетичного твору сприятиме формуванню вдумливого читача, який уміє читати поезію, розуміє її зміст, а в подальшому створить і власні поетичні шедеври.

Тобто пріоритетною метою навчального процесу має бути навчання дитини самостійного мислення, що становить базову форму підготовки до успішної життєдіяльності в інформаційному та постінформаційному суспільстві. І таке складне завдання породжує пошуки нових методів навчання.

Ще на початку 70-х років ХХ століття в усіх країнах світу теоретики і практики освіти зайнялися активними пошуками виходу з кризи та формуванням нових освітніх стратегій. У книзі «Шок майбутнього» Е. Тоффлер відніс завдання оновлення освіти до «стратегії виживання». Під «стратегією виживання» він розумів переорієнтацію системи освіти з традиційної моделі (передача накопиченого знання наступному поколінню) на «передбачення того, що підкине майбутнє» [4].

Американський учений М. Ліпман (Matthew Lipman) започаткував практику навчання критичного мислення. Він пропонував переорієнтувати навчальний процес зі стандартної парадигми передавання готових знань на рефлексивну парадигму критичної практики. Основна відмінність навчання у рефлексивній парадигмі полягає в тому, що клас перетворюється на спільноту дослідників, яка разом із учителем міркує, узагальнює, доходить висновків. Вектор освіти спрямований не на засвоєння інформації, а на досягнення внутрішніх складників досліджуваних об'єктів [4, с. 7–25]. Ця програма-методика отримала назву «Філософія для дітей» (Philosophy for Children, P4C) і спрямована на рефлексивно-мисленнєвий розвиток учнів. Мова іде не про навчання дітей філософії, а про формування у них навичок філософського міркування, що сприяє здатності критично, нелінійно мислити,

аргументовано дискутувати, пристосовуватися до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатись упродовж життя.

У дискусії, або філософському діалозі, усі учасники – рівноправні партнери. Школярі вчаться аргументувати думки, висувати гіпотези, розвивати поняття, виявляти різні альтернативи, формулювати запитання, приймати рішення, визнавати різні точки зору, логічно мислити. Це призводить до кращого розуміння проблем і змістовного аналізу судження, більшої терпимості до думок інших. Основою діалогу є майєвтика – запропоноване Сократом мистецтво «втягувати» приховане в людині правильне знання за допомогою майстерно сформованих навідних запитань. Учитель-модератор має уважно відстежувати весь хід міркувань учнів і провокувати їх до вираження власних думок. Він навчає конструювати знання, і саме в цьому полягає його місія. Клас перетворюється на спільноту дослідників, у якій домінує критичне та творче мислення.

Діяльнісна педагогіка програми-методики «Р4С» є освітньою інновацією. Вона передбачає: застосування філософського інструментарію для розвитку навичок критичного мислення; організацію занять у формі «сократівського діалогу» в співтоваристві дослідників.

Класичне заняття «Р4С» починається із зачитування тексту або діалогу, у якому «приховано» тему уроку. Прочитавши текст, кожен учень формулює будь-яке запитання, яке записується на дошці. Після формулювання всіх запитань шляхом голосування обирається одне, яке і дискутується.

У дискусії або філософському діалозі усі учасники – рівноправні партнери. Учні вчаться аргументувати думки, висувати гіпотези, формувати поняття, виявляти різні можливості й альтернативи, формулювати запитання, приймати рішення, визнавати різні точки зору, логічно мислити. Наприклад, орієнтовні дискусійні запитання за методикою «Р4С» до байки Л. Глібова «Зозуля і Півень»:

- Які недоліки, що зустрічаються у людей, висміюються у цій байці?
 - За що хвалить Зозуля Півня? А Півень?
 - Похвала – це явище позитивне чи негативне?
 - Чому, на вашу думку, Л. Глібов обрав саме Зозулю та Півня, щоб описати негативні людські якості (брехня, лицемірство, хвастливість)?
 - Якби у вас була можливість провести заміну героїв, яких героїв ви обрали б?
- Відповідь обґрунтуйте.

- Чому одна нещира людина робить приємне іншій?
- Чи правильно так чинити?
- Чи були у вашому житті ситуації, у яких би проявлялась нещирість?
- Чи сподобався вам кінець байки? Якщо ні, то як би ви його змінили? Яка б тоді була мораль байки?

Висновки. Отже, на уроках літературного читання важливо домогтися, щоб учні зуміли візуалізувати для себе той художній світ, у якому перебувають, адже лише так можливе «глибоке занурення» у текст, за такої умови сконструйовані художньою свідомістю герої перетворюються на реальних, які зможуть бути порадиниками або подразниками для дитячого сприйняття. Учитель має розуміти, що література є не тільки видом мистецтва, але й готує учнів до можливих непростих ситуацій у майбутньому житті, яке аж ніяк не досконале. У житті є поразки, непорозуміння, конфлікти, образи, злочини, а досвід літератури дає можливість зараз, на уроці, поміркувати з приводу таких серйозних проблем, як зрада, відчуження, убивство, самогубство тощо. Учитель має зрозуміти, що докорінна зміна освітньої мети переорієнтовує процес навчання на особистість дитини – його гуманізацію, загальнорозвивальний характер.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі вбачаємо у висвітленні інших інноваційних методик під час вивчення текстів різних жанрів учнями молодшого шкільного віку.

Список використаної літератури

1. Адаменко Н. Спільнота дослідників М. Ліпмана: філософські запитання, обговорення, аргументації та контраргументації вустами дітей. *Філософія освіти*, 2011. № 1–2 (10). С. 275–286.

2. Грона Н. В. Методика роботи над текстами різних жанрів: метод. рек. з методики викл. укр. мови для студ. спец. 6.010102 – Початкова освіта. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 82 с.
3. Гупан Н., Пометун О. Формування критичного мислення учнів у процесі навчання прав людини URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/27/visnuk_13.pdf (дата звернення: 17.05.2019).
4. Основи критичного мислення: навч. посіб. для учнів старших класів загальноосвітньої школи. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2010. 216 с.
5. Педагогіка: навчальний посібник URL: http://www.kafedragum-artcollege.edukit.km.ua/Files/downloads/_bibl_lib_ebooks.pdf (дата звернення: 10.05.2019).
6. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. К.: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.

MODERN APPROACHES TO THE ANALYSIS OF A TEXT AT THE LITERARY READING LESSONS

Hrona Nataliya

doctor of Pedagogical Sciences, teacher of the highest category teacher-methodologist
Ivan Franko Pryluky Humanitarian Pedagogical College

Introduction. *The concept of the New Ukrainian School leads to the search for the new effective approaches to conducting literary reading lessons, which reveal students' understanding literary works as a psychologically living object, which contains a great potential of their further understanding what life is.*

Purpose. *To find out the up-to-date methodological approaches to conducting literary reading lessons while learning lyrical poetry, stories and fairy tales.*

Methods. *In the process of research the following methods have been used: theoretical ones – the analysis of the linguistic and didactic literature, theoretical understanding primary school teachers' positive pedagogical experience, the analysis of research definitions; practical (empirical) methods – the statement of facts (the analysis of the current situation); the pedagogical experiment (of a controlling character); observing and analyzing the course of lessons, discussions both with teachers and students; the analysis of the curriculum, textbooks «Literary Reading», the analysis of the lesson transcripts.*

Results. *In the process of research we have found out that the analysis of any genre literary work is based on the peculiarities of primary schoolchildren's realizing any literature as the word-art. Working at a text is conducted according to some definite levels, such as: primary, advanced, structural ones. Lyrical poetry requires some particular attention during the text analysis. Working at poetry at elementary school has propaedeutic characteristics, though it includes the whole spectrum of problems connected with the further learning of lyrical poetry at secondary school considering lyricism to be one of the literary genres. One should take into consideration the characteristics of the lyrical poetry for junior schoolchildren to understand it well in the process of this analysis. A pupil is to understand and realize what he has read. The «P4C» method of teaching critical thinking reorientates the learning process from the standard paradigm of giving ready-made knowledge to the reflexive paradigm of critical practice. The form of pupils turns out to have become a community of researchers and they think, realize and come to conclusions together with their teacher.*

Originality. *The paper reveals that the content core of the Literary Reading lesson is the process of mastering the ideological and thematic content of the work, its artistic nature and imagery. It has been proved that it is important for pupils to realize writer's attitude to the described events, to reveal the idea and literary means in the process of conducting a lesson; however, modern elementary school teachers mostly focus on teaching their pupils to read and understand a text at their lessons, while the aesthetic and artistic nature of the work is not paid much attention to. The successful conduct of the Literary Reading lessons is determined to be facilitated by taking into consideration the specifics of presenting a new theme and the content of working at it as well as students' active cognitive activity.*

Conclusion. *It is important for pupils at the Literary Reading lessons to visualize that artistic world in which they are by reading page by page, because this is the only way of deep immersion into the text and characters represented by our artistic imagination turn into real ones who will be able to become advisers and irritants for children's perception, a teacher should understand that literature is not only an art form but it also prepares pupils for possible emergencies in their future lives.*

Keywords: *literary reading; junior pupils; lyrical poetry; the concept of the New Ukrainian School; lexical-semantic analysis; method «P4C»*

References

1. Adamenko, N. (2011) Spilnota doslidnikiv M. Lipmana : filosofski zapitannya, obgovorennia, argumentatsii ta kontrargumentatsii vustami ditey. *Filosofiya osviti*, 1-2 (10), 275-286 [in Ukrainian].
2. Grona, N. V. (2011) Metodika roboti nad tekstami riznikh zhanriv: metod. rek. z metodiki vikl. ukr. movi dlya stud. spets. 6.010102 – Pochatkova osvita. Nizhin: Vid-vo NDU im. M. Gogolya [in Ukrainian].
3. Gupan, N., Pometun O. Formuvannya kritichnogo mislennia uchniv u protsesi navchannia prav lyudini. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/27/visnuk_13.pdf [in Ukrainian].
4. Maksimyuk, S. P. (2005) Pedagogika: navchalnyi posibnik. K.: Kondor, 2005. URL: http://www.kafedragum-artcollege.edu.km.ua/Files/downloads/_bibl_lib_ebooks.pdf. [in Ukrainian].
5. Pometun, O., Sushchenko L., Baranova I. (2010) Osnovi kritichnogo mislennia: navch. posib. dlya uchniv starshikh klasiv zagalnoosvitnoi shkoli. Ternopil: Navchalna kniga. Bogdan [in Ukrainian].

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К АНАЛИЗУ ТЕКСТА НА УРОКАХ ЛИТЕРАТУРНОГО ЧТЕНИЯ

Грона Наталия Викторовна

доктор педагогических наук, преподаватель высшей категории, преподаватель-методист
Прилукский гуманитарно-педагогический колледж им. И. Я. Франко

В статье освещены современные методические подходы к проведению уроков литературного чтения в ходе изучения лирической поэзии, рассказов и сказок. Автор доказывает, что важно рассматривать урок литературного чтения как совокупность коммуникативной, познавательной, воспитательной, эстетической функций. Приведены убедительные доказательства, что особого внимания при проведении анализа текста требует лирическая поэзия, ведь перед учителем стоят сложные задачи – помочь ребенку осознать главную идею произведения, ощутить ее, понять смысл непонятных слов и оборотов, а главное – показать младшим школьникам своеобразие лирики того или другого автора. Для их решения необходимо пристальное внимание обращать на текст, организацию школьного анализа лирических произведений на научных принципах. Автор рассматривает методику «P4C», которая способствует формированию у младших школьников способности критически, нелинейно мыслить, аргументировано дискутировать, приспосабливаться к новым потребностям рынка труда, оперировать и управлять информацией, активно действовать, быстро принимать решения, учиться на протяжении жизни.

Ключевые слова: *литературное чтение, ученики младшего школьного возраста, лирическая поэзия, концепция Новой украинской школы, лексико-семантический анализ, лексико-стилистический анализ, методика «P4C».*

Отримано редакцією 23.04.2019 р.

УДК 376.54;371.212.3(73)

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-2-40-103-111

РОЗВИТОК ЛІНГВІСТИЧНОЇ ОБДАРОВАНOSTІ

Лавриченко Наталія Миколаївна

доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов та методики викладання
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
e-mail: lavrychenko_n@ukr.net

Стаття присвячена лінгвістичній обдарованості як різновиду галузевих обдарованостей. Розглянуто передумови й сенситивні періоди розвитку мовних здібностей у дітей у процесі дорослішання, а також умови й чинники трансформації здібностей в обдарованість, талант. Окрему увагу приділено підвидам лінгвістичної обдарованості з охопленням їх характеристик, функціональних проявів, особливостей практичної реалізації.

Ключові слова: *мова, лінгвістично обдарована особистість, розвиток здібностей.*

Постановка проблеми. Лінгвістична обдарованість є різновидом галузевих обдарованостей, тобто таких, які тісно пов'язані з однією або кількома галузями людської діяльності. Галузеву обдарованість у дітей слід відрізняти від галузевої обдарованості в дорослих. У першому випадку йдеться головню про спеціалізацію здібностей, талантів, у другому – про фахову спеціалізацію як результат трансформації здібностей у покликання, фаховий вибір.

Батьки, вчителі, наставники дітей зі спеціальними (галузевими) обдаруваннями